

CultureNature Literacy

Naslov izobraževanja:

Oblikovanje prihodnosti v antropocenu

Četrtek, **17.10.2024**, Pedagoška fakulteta in Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru,
Koroška 160, 2000 Maribor, Slovenija

PROGRAM

8:30–8:55 Registracija in mreženje ob kavi

8:55–9:00 **Pozdravne besede:**

prof. dr. Milena Ivanuš Grmek, dekanica, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru

prof. dr. Darko Friš, dekan, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru

9:00–9:30 Predavanje 1: **prof. dr. Carmen Sippl**, PHN Baden, Avstrija, vodja projekta CNL

Kulturno-naravoslovna pismenost (CultureNature Literacy)

Učitelji želijo in potrebujejo spodbudne vizije prihodnosti, ne pa katastrofičnih scenarijev. Okoljska vprašanja in podnebne spremembe se v razpravah v družbi pogosto dojemajo v kontekstu nesreč: od izumiranja vrst do poplav in taljenja ledenikov ter virusnih pandemij in gozdnih požarov. V nasprotju z zaskrbljenostjo zaradi prihodnosti in podnebnimi pomisleki koncept kulturno-naravoslovne pismenosti (CNL) poudarja kulturno trajnost. V projektu Erasmus+ o CNL opredeljujemo kurikularne ključne kompetence za oblikovanje prihodnosti v antropocenu in oblikujemo vrsto praktičnih primerov, uporabnih v namene poučevanja.

9:30–10:15 Predavanje 2: **Michael Adler**, *tippingpoints* – agencija za trajnostno komuniciranje, Bonn/Berlin, Nemčija

Varovanje podnebja je varovanje ljudi - zakaj bi morali o podnebni krizi govoriti drugače?

V razpravi o podnebni krizi prevladujejo številne negativne zgodbe. Ključne besede so prepoved, odpoved, izguba blaginje. Moje poslanstvo je povedati drugačno zgodbo. Zgodbo o zaželeni prihodnosti, s kmetijstvom v skladu z naravo in biodiverzitetjo, zgodbo o mestih, zasnovanih za ljudi, o lokalni proizvodnji energije iz naravnih lokalnih virov. In to je zgodba o sodelovanju, o nas namesto o meni, o ravnovesju in boljšem življenju za vse. Pogovorimo se o rešitvah in ne o težavah.

Michael Adler je nemški novinar in strokovnjak za komuniciranje. Magistriral je iz političnih ved, zgodovine in makroekonomije, polovico svojega poklicnega življenja pa je preživel kot politični novinar. Od leta 2012 vodi svojo agencijo za komuniciranje, *tippingpoints*. Razvija obsežne kampanje za nemška zvezna ministrstva, kampanje za spremembe mest in občin ter moderira procese zainteresiranih strani v upravah in podjetjih z namenom povečanja trajnostnega odtisa nog in rok. Leta 2022 je izdal knjigo *Varstvo podnebja je varstvo ljudi - Zakaj bi morali o podnebni krizi govoriti drugače?*

2

10:15–10:45 Predavanje 3: **dr. Davorin Tome**, Nacionalni inštitut za biologijo, Slovenija

Ali smo v veselju sami?

Medtem ko si ljudje zastavljamo naslovno vprašanje, pogosto pozabljamo, da nas že samo na Zemlji obkroža neverjetna pestrost drugih vrst, ki jih danes opisujemo z izrazom biodiverziteta. Spremembe biodiverzitete so eden od naravnih bioloških procesov, problematične pa so tiste, ki jih povzročamo ljudje. Zaradi njih vrste na našem planetu izumirajo tisočkrat hitreje, kot bi brez našega vpliva. Predavatelj izpostavlja, kako ljudje pogosto menimo, da smo najuspešnejša vrsta na planetu, ki se zna prilagoditi na vse spremembe, a čas je, da se vprašamo, ali smo res tako univerzalno uspešni.

Dr. Davorin Tome je biolog, raziskovalec na Nacionalnem inštitutu za biologijo v Sloveniji, pisatelj, avtor več priročnikov in učbenikov, izvrsten fotograf in nekdanji dolgoletni profesor. V okviru svoje službe se predvsem posveča raziskovanju ekosistemov.

10:45–11:15 ***Odmor za kavo***

11:15–12:00 Predavanje 4: **izr. prof. dr. Aleš Maver**, Univerza v Mariboru, Slovenija

Kako edinstven je antropocen?

Predavanje bo zajemalo dva dela. V prvem se bom spraševal, ali naj antropocen razumemo zgolj kot nadaljevanje intenzivnega človekovega vplivanja na naravo, ki se je začelo z neolitsko revolucijo, ali pa ga je ravno omogočil šele konec neolitske paradigme v mnogih delih sveta. Odgovor na to vprašanje vpliva na vsebino drugega dela predavanja. V drugem primeru je uporabnost zgodovinskih zgledov pri soočanju z izzivi prihodnosti namreč omejena. Kljub temu sem prepričan, da je možno najti zgodovinske vzporednice iz nekaterih posameznih, visoko urbaniziranih družb s precejšnjo stopnjo blagostanja.

Dr. Aleš Maver je izredni profesor za zgodovino srednjega veka na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Raziskovalno se ukvarja z zgodovino in historiografijo pozne antike, z zgodovino zgodnjega krščanstva, pa tudi s slovensko cerkveno in kulturno zgodovino ter z zgodovino vzhodne Evrope. Strastno ga zanimajo tudi politika in volitve, pri čemer jih rad razlaga iz širše zgodovinske perspektive.

12:00–12:45 Predavanje 5: **dr. Peter Kozmus**, Apimondia, Čebelarstva zveza Slovenije, IGCAT

Zakaj in kako čebelarstvo prilagoditi podnebnim spremembam?

Podnebne spremembe v veliki meri vplivajo na življenje in razvoj čebel. Intenzivnejši vremenski dogodki zmanjšujejo količino paše, poleg tega se spreminja tudi dinamika cvetenja medonosnih rastlin. Nove razmere imajo velike vplive na ekonomičnost čebelarjenja, zaradi česar so predvsem večji čebelarji pred dilemo, ali s čebelarstvom nadaljevati? V prispevku bo predstavljeno, kako se čebelarji prilagajajo spreminjajočim razmeram in kje so njihovi največji izzivi.

Dr. Peter Kozmus je priznan čebelarški strokovnjak, cenjen doma in še posebno v tujini. Je podpredsednik mednarodne čebelarstva organizacije Apimondia in predsednik Sveta za čebelarstvo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Na Čebelarstvu Slovenije je strokovni vodja Rejskega programa za kranjsko čebelo. Zaslužen je za to, da je 20. maj svetovni dan čebel in ta dan vsako leto promovira med različnimi javnostmi.

12:45–13:45 ***Odmor za kosilo***

13:45–15:15 Delavnica 1 (v slovenščini): **prof. ddr. Ana Vovk**, Univerza v Mariboru, Slovenija

Povežimo se z naravo

V interaktivni delavnici bomo spoznali, kako lahko na prostem prepoznamo ekosistemске storitve narave. Le te so zelo pomembne za obstoj vsega življenja na Zemlji. Pogosto jih je težko prepoznati prav zato, ker jih ne vidimo, občutimo pa njihove posledice. Na delavnici bomo najprej prepoznali vrste ekosistemskih storitev, pri čemer bomo uporabili eksperimentalno metodo ter radiestezijo. Naučili se bomo brati delovanje narave prav preko ekosistemskih storitev, ki se različno odražajo v gozdu, na travniku, ob vodi ali v grajenih ekosistemih.

Prof. ddr. Ana Vovk predavateljica na Univerzi v Mariboru, obenem je vodja Mednarodnega centra za ekoremediacije. Znanost prenaša v prakso v okviru Mednarodnega centra za samooskrbo, kjer deluje Učni poligon za samooskrbo Dole in Center vitalnega življenja na ekosistemski kmetiji. Je tudi vodja delovne skupine za zeleno univerzo na UM, direktorica Inštituta za promocijo varstva okolja in razvila je inovativni program Akademija celostne samooskrbe, ki se izvaja za celotno Slovenijo in delno tujino.

4

Delavnica 2 (v angleščini): **dr. Meta Pivec**, Botanični vrt Pivola, Univerza v Mariboru

Potovanja rastlin in vplivi na kulturo

Delavnica raziskuje povezanost rastlin, človeka in kulture z obravnavo zgodovinskih, družbenih in okoljskih razsežnosti potovanj rastlin ter njihovega vpliva na človeško družbo. Med delavnico se bomo skupaj sprehodili do naravnega otoka na reki Drave, do Mariborskega otoka, ki je danes zaščiten kot naravni spomenik.

Dr. Meta Pivec, strokovna sodelavka v Botaničnem vrtu Univerze v Mariboru, je avtorica prispevkov o okrasnih, novih in nenavadnih rastlinah, ki jo navdušuje vsestranska uporabnost rastlin. V botaničnem vrtu sodeluje v promocijskih aktivnostih, pripravlja izobraževalne dogodke, vodi šolske in turistične skupine ter je mentorica študentom.

15:15–15:45 ***Odmor za kavo***

15:45–16:15 Predavanje 6: **prof. dr. Berbeli Wanning**, Univerza Siegen, Nemčija

Empatija do okolja - kako CNL krepi čustva

CNL ne krepi le kognitivnega razumevanja odnosov med človekom, naravo in kulturo, temveč z literaturo podpira tudi čustvene in empatične procese. Za transformativno izobraževanje sta potrebni obe strani: šele s pripovedmi, ki narativno opisujejo naravo drugače kot analize, se dopolni znanje o odnosih med človekom in naravo. V predavanju bo prikazano, kako lahko književnost pri tem ciljno učinkuje.

Prof. dr. Berbeli Wanning je profesorica nemške književnosti in didaktike na Univerzi v Siegnu v Nemčiji. Raziskuje na področju ekokriticizma ter metod poučevanja ESD in CNL.

16:15–17.00 Predavanje 7: **članice in člani projekta ZELEN.KOM**, Univerza v Mariboru

Skozi zgodbe pripovedovati o podnebni krizi

Kako v šoli obravnavati vsebine, ki zadevajo podnebne spremembe? Te vsebine so najpogosteje zapletene, segajo čez področje enega šolskega predmeta, razen tega učenci o podnebni krizi iz medijev marsikaj slišijo, doma pa mogoče celo poslušajo, da podnebne krize sploh ni. Odgovor na to ponuja raziskovalno področje z imenom komuniciranje podnebne krize. Raziskovalci na tem področju iščemo preproste rešitve, kako o podnebni krizi govoriti z različnimi ciljnimi skupinami. Želimo se jim približati in biti razumljivi. Med drugim uporabljamo zgodbe, ki jih pripovedujemo.

ZELEN.KOM (2022-2025) je projekt Filozofske fakultete Univerze v Mariboru. Združuje raziskovalce z enajstih področij, ki poskušajo vsebine podnebne krize komunicirati na načine, prilagojene za gospodarstvo, negospodarstvo in študente. Prepričani so, da lahko samo tak celostni pristop k podnebni krizi pripelje do aktiviranja omenjenih ciljnih skupin.

ZELEN.KOM

17:00–17:15 ***Podelitev certifikatov***

Opomba: Vse naslove predavanj navajamo v slovenskem jeziku. Predavateljice in predavatelji bodo predavali v angleščini ali nemščini. Poskrbljeno bo za simultano tolmačenje (uporaba slušalk). Delavnici bosta potekali v angleščini oz. slovenščini.

Izobraževanje z naslovom *Oblikovanje prihodnosti v antropocenu* bomo izvedli v okviru Erasmus+ projekta *Kulturno-naravoslovna pismenost (CNL) – Curricular key competences for shaping Europe's future in the Anthropocene*

(št. projekta 2022-1-AT01-KA220-HED-000085025)

Več o projektu lahko najdete tukaj: <https://cni.ph-noe.ac.at>

Izvedba projekta CNL je sofinancirana s strani Evropske komisije iz programa Erasmus+.

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izraža le mnenja avtorjev, zato Nacionalna agencija in Komisija ne moreta biti odgovorni za kakršnokoli uporabo informacij, ki jih vsebuje.

6

Partnerji v projektu:

